

วรรณกรรมวิจารณ์
The Assistant :
ความทุกข์และความแปลกแยก
ของชาวยิว
ใน
สังคมคนนอก

กอบกุล อิงคุทานนท์*

๑

หากพิจารณาความเป็นมาของชาวยิวจากหลักฐานคัมภีร์ไบเบิล จะเห็นว่าชาวยิวนั้น เป็นกลุ่มชนซึ่งถูกเลือกจากพระเป็นเจ้า โดยมีอับราฮัมเป็นหัวหน้า พวกเขายอมจำนนต่อพระองค์ด้วยการละทิ้งถิ่นกำเนิดเพนเจอร์นเร่ไปตามที่ต่างๆ และเป็นตัวแทนนำสารจากพระองค์ไปสู่ปวงชนทั่วทุกมุมโลก ดังใน *Genesis XV: 13* ที่กล่าวว่า ลูกหลานของพงศ์พันธุ์ยิวจะต้องเป็นคนแปลกหน้าในแดนต่างถิ่น และจะต้องรับใช้คนเหล่านั้นและต้องทุกข์ทรมานเพื่อพวกเขา

ชาวยิวได้อพยพพร้อมเร่กระจัดกระจายจากถิ่นแม่น้ำคิงส์เสียวอันอุดมสมบูรณ์ไปตามประเทศต่างๆ ทั้งในยุโรปและอเมริกา และเข้าอาศัยเป็นชนกลุ่มน้อย แต่ความแตกต่างทางเผ่าพันธุ์ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม

ระหว่างชาวยิวกับคนนอก (gentile) โดยเฉพาะพวกคริสตศาสนิกชนนำมาซึ่งความทุกข์และความแปลกแยกของชาวยิวในสังคมคนนอก ความขัดแย้งระหว่างพวกเขากับคนนอกจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และมันทวีความรุนแรง

* อาจารย์, ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แรงมากขึ้นทุกขณะ ในปลายศตวรรษที่ ๑๙-ต้นศตวรรษที่ ๒๐ ชาวยิวที่อพยพเข้าไปพำนักในประเทศต่าง ๆ ของยุโรปได้รับการปฏิบัติอย่างรุนแรง เช่น รัสเซียในสมัยพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่สาม (๑๘๘๑-๑๘๙๔) และซาร์นิโคลาสที่สอง (๑๘๙๔-๑๙๑๗) หรือเยอรมนียุคนาซีโดยเฉพาะเหตุการณ์ค่ายมรณะ ในปี ๑๙๓๔-๕ ได้นำมาซึ่งความเศร้าสลดอันใหญ่หลวงของมนุษยชาติ

นักเขียนชาวยิวจำนวนมากไม่น้อยที่มีส่วนรับรู้ในชะตากรรมของเผ่าพันธุ์ ได้พยายามถ่ายทอดความทุกข์ทรมานและความขมขื่นดังกล่าวให้ชาวโลกได้รับรู้ หนึ่งในจำนวนนักเขียนเหล่านั้นคือ เบิร์นฮาร์ด มาลามุก (Bernard Malamud) ผู้ประพันธ์ *The Assistant* (๑๙๕๗) และ *The Fixer* (๑๙๖๖) งานทั้งสองเล่มของเขาไม่เพียงแต่สะท้อนความคับแค้นของชาวยิวที่ถูกเหยียดหยัน หากยังถ่ายทอดความคิดที่มีนัยเรียกร้องความเห็นใจจากเพื่อนร่วมโลกอีกด้วย

๒

สาเหตุที่ผู้เขียนเลือก *The Assistant* ขึ้นมาวิเคราะห์เฉพาะแง่ที่ขึ้นหัวเรื่องไว้เนื่องจากสนใจที่ว่า เหตุใด, ความทุกข์และความ

แปลกแยกของชาวยิวจึงยังคงมีอยู่ในสังคมอเมริกันที่ถือตัวว่าเป็นโลกใหม่ (The New World) ซึ่งให้เสรีภาพ ภราดรภาพแก่ทุกคน หากจะลำดับเวลาของเรื่องใน *The Assistant* แล้วจะเห็นว่า ตัวเอกของเรื่องคือ มอร์ริส โบเบอร์ (Morris Bober) ได้อพยพจากรัสเซียสมัยพระเจ้าซาร์นิโคลาสที่สองเข้ามาอยู่ในอเมริกาซึ่งเต็มไปด้วยผู้อพยพมาจากที่ต่างๆ เช่นโปแลนด์ อิตาลี ไอร์แลนด์ ด้วยความหวังจะมาหาเงินในโลกใหม่ อเมริกาซึ่งอาชญากรรับพวกอพยพโดยเฉพาะพวกยิวซึ่งเข้ามาถึงสองล้านคนในปี ๑๘๘๑^๑ โดยสัญญาว่าจะให้อิสราภาพทางศาสนา ความเท่าเทียมกันทางสังคม และโอกาสที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ^๒ แต่มอร์ริสก็ยังพบกับความทุกข์และความแปลกแยกในดินแดนแห่งนี้ แม้ว่าเวลาของเรื่องจะล่วงเลยมาจนถึงยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง อันช่วงที่เหตุการณ์ของเรื่องได้เริ่มต้นคือเมื่อมอร์ริสอายุปาเข้าไปถึงห้าสิบห้าปี และแม้มาลามุกบอกเรื่องเวลาให้ผู้อ่านได้รับรู้อย่างชัดเจน แต่เราก็สามารถประมาณได้จากการที่จูเลียส คาร์ป (Julius Karp)

๑. Laura Fermi, *Illustrious Immigrants* (Chicago : The University of Chicago Press, ๑๙๖๘), p. ๒๐๕.

๒. *Ibid.*, p. ๑๕

ตัวละครคนหนึ่งมีรถยนต์ยี่ห้อเมอร์คิวรีขับ ซึ่งรถยนต์ยี่ห้อนี้สร้างขึ้นในครั้งแรกเมื่อปี ๑๙๓๘ ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจทั่วไปในอเมริกา ซึ่งปรากฏตามท้องเรื่องค่อนข้างฝืดเคือง ค่าแรงก็ถูกตึงเช่น แฟรงค์ อัลไพน์ (Frank Alpine) ตัวเอกอีกคนหนึ่งทำงานในร้านกาแฟได้ค่าจ้างเพียงอาทิตย์ละสามสิบห้า ดอลลาร์ ซึ่งใกล้เคียงกับแรงงานในยุคเศรษฐกิจตกต่ำ (๑๙๓๐'s)

เมื่อพิจารณาความทุกข์และความแปลกแยกของยิวใน *The Assistant* แล้ว อาจกล่าวได้ว่า มีสาเหตุใหญ่สองประการคือ ความมีอคติของคนนอก อันเนื่องมาจากเผ่าพันธุ์ ศาสนาและความเชื่อทางวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน และความสำนึกในความเป็นยิว

สำหรับประการแรกนั้น อาจเป็นไปได้ว่า ความมีอคติและความเกลียดชังชาวยิว โดยเฉพาะทัศนคติของคนอเมริกันนั้น ได้รับการสั่งสอนมาจากบรรพบุรุษในรุ่นก่อนที่เป็นชาวพงศ์พันธุ์นิยม (Nativists) ซึ่งพยายามต่อต้านพวกอพยพโดยเฉพาะในช่วงสิบปีหลังของศตวรรษที่ ๑๙ ดังที่ลอรา เฟร์มี (Laura Fermi) ได้บรรยายไว้ว่า

“มันเป็นปรัชญาว่าด้วยเผ่าพันธุ์ และศาสนาซึ่งเกิดขึ้นและพัฒนาในยี่สิบปีสุดท้ายของ

ศตวรรษที่ ๑๙ อันเนื่องมาจากความรังเกียจเคียดแค้นที่ของ “พวกอพยพมาใหม่” ชาวสลาฟ อิตาลี และยิวกำลังหลั่งไหลเข้าสู่อเมริกา ทว่าพวกเขาโชคร้ายที่มาถึงในช่วงที่มีการฟื้นฟูลัทธิพงศ์พันธุ์นิยมเป็นครั้งแรกหลังจากสงครามกลางเมือง และความเกลียดชังของชาวพงศ์พันธุ์นิยมทั้งหลายได้มุ่งเพิ่มมาสู่พวกอพยพในทันทีทันใด”^๓

ใน *The Assistant* มาลามูตซ์ให้เห็นว่า วอร์ด มินอก (Ward Minogue) เด็กหนุ่มชาวอเมริกันกับเพื่อนคือ แฟรงค์ อัลไพน์ ชาวอิตาลีเียนคิดปล้นร้านของชาวยิวคนใดก็ได้ไ้เพราะความมีอคติต่อคนชาตินี้ เมื่อพลาดโอกาสที่จะปล้นร้านของ หลุยส์ คาร์ป (Louis Karp) ก็หันมาสนใจร้านขายของชำของมอร์ริส โบเบอร์ผู้ยากจน ทั้งนี้เพราะเหตุผลเพียงแค่ว่าเป็นคนยิวเหมือนกัน ข้อที่น่าสังเกตคือไม่เพียงแต่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศที่เหยียดหยามยิว แม้แต่ชนกลุ่มน้อยในอเมริกาเช่นแฟรงค์ก็ยังมีอคติต่อชาวยิวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยเหมือนกัน อาจเป็นไปได้ที่ว่า ชนกลุ่มน้อยผิวขาวนั้นส่วนมากเป็นพวกคริสเตียน ฉะนั้นการรังเกียจเคียดแค้นที่

๓. Laura Fermi, *Illustrious Immigrants*, p. 19

เรื่องศาสนาเช่น ชาวยิวฆ่าพระคริสต์เป็นต้น ทำให้พวกเขามือคดต่อชาวยิว ประกอบกับในสายตาของคนนอก พฤติกรรมบางอย่างของชาวยิวบางคนเช่นความตระหนี่ การเอาเปรียบในด้านการค้า หวังกอบโกยเงินทองจนเกินงาม ฯลฯ ได้สร้างความรู้สึกเกลียดชังและความเหยียดหยามให้เกิดขึ้น ดังนั้นแม้ภายหลังแฟรงค์จะสำนึกผิดที่ทำให้มอร์ริสบาดเจ็บจากการปล้น และกลับใจหันมาช่วยทำงานในร้านมอร์ริสเป็นการไถ่โทษของตน แต่เขาก็ยังอดไม่ได้ที่จะแอบขโมยเงินโดยให้เหตุผลปลอบใจว่า เพียงแค่ขโมยคนยิวเท่านั้นจะแปลกอะไร กลับดีเสียอีกที่สามารถหลบคมคนยิวได้ และถ้าจะดูเลยเรื่อยไปถึงชนกลุ่มน้อยชาติอื่นเช่น ออตโต โวเกล (Otto Vogel) ชาวเยอรมัน เขาก็ยังเตือนแฟรงค์ไม่ให้ทำงานกับมอร์ริสโดยให้เหตุผลว่า จะถูกพวกยิวเอาเปรียบเสียจนไม่เหลืออะไร

ความไม่เข้าใจต่อชาวยิว ทศนะอคติ และความรู้สึกต่ำตลบของคนนอกไม่เพียงแต่เป็นการสร้างกำแพงขวางกั้นความเข้าใจต่อกันเท่านั้น หากยังสร้างความรู้สึกต่ำต้อยที่เป็นปมด้อยให้กับชาวยิว ทั้งทำให้พวกเขาขมขื่นปวดร้าว และต้องการแยกตนเองออกจากชนกลุ่มอื่น เหมือนกับที่เฮเลน (Helen)

ลูกสาวของมอร์ริสเตือนแฟรงค์ที่มาหลงรักเธอให้ตระหนักว่าเธอเป็นสาวชาวยิว จะเห็นว่า ทั้งๆ ที่เฮเลนซึ่งถือตนว่าเป็นยิวหัวสมัยใหม่ก็ยังติดขัดในเรื่องมีคู่รักเป็นคนนอก ทั้งนี้เป็นเพราะประสบการณ์สั่งสมในเรื่องความแปลกแยกระหว่างยิวกับชนชาติอื่นมาแต่เยาว์วัย เธอถูกสอนให้ตระหนักในความเป็นยิว จึงมีจิตผูกพันอยู่กับสังคมยิว และการปฏิบัติตนตามพวกผองของเธอ

ความมือคดของคนนอกจึงน่าจะเป็นเหตุผลสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คนยิวเกิดปฏิกิริยาตอบโต้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ว่าการตอบโต้ของชาวยิวเป็นไปอย่างไม่รุนแรง เนื่องจากการตอบโต้ที่เรียกว่า ลัทธิทำร้ายตนเอง (masochism) ลัทธิดังกล่าวเป็นการยอมรับความเจ็บปวด ความทุกข์ทน การยอมจำนนต่อการกระทำทุกอย่าง ไม่ว่าจะรุนแรงหรือเลวร้ายเพียงใด สาธุคุณเดรสเนอร์ (Rabbi Dresner) พระในศาสนาเยฮูที่ยอมรับในการตระหนักถึงความทุกข์ทนของพวกเขาว่า

“เรา—ชาวยิวทั้งหลายรู้ซึ่งถึงความทุกข์ทรมานและความยิ่งใหญ่—ทรมานต่อความทุกข์

ที่เกิดขึ้นเป็นยิวและยิ่งใหญ่เนื่องจากภาระที่เรา
ต้องทนทุกข์ทรมาน”^๔

มาลามุดได้ให้มอร์ริสมีปฏิกิริยาตอบ
รับความทุกข์ทนด้วยการสะท้อนผ่านการกระทำ
ที่เกิดขึ้น เช่นแม่เขาจะขูดเงินทอง แต่
เขาก็จ่ายเงินสดเป็นค่าเช่าทุกครั้งแก่ออตโต
เจ้าของร้านค้าเนื้อสัตว์ ทั้งนี้เพราะไม่อยาก
เป็นหนี้เจ้าใจต่อคนนอก ขณะเดียวกันก็หัน
มาผูกพันสนิทสนมกับคนเชื้อชาติเดียวกันไม่
ว่าจะเป็น หลุยส์ คาร์ป เน็ต เฟอร์ล หรือ
ไบรท์ บาร์ท เป็นต้น แม้ว่าคนทั้งหมดจะ
มิได้ยึดถือ คุณธรรมในการ ดำเนินชีวิตที่
เหมือนกันก็ตาม แต่ความเป็นชนชาติยิว
เหมือนกัน ได้ผลักดันพวกเขาให้รวมกันเป็น
กลุ่มก้อน อาศัยในย่านเดียวกัน คบค้ำกัน
จนที่มิตร และไม่มี ความรังเกียจจากลูกหลาน
ของพวกเขาจะร่วมเป็นทองแผ่นเดียวกัน
เป็นต้น ดังที่หลุยส์เดอครอนนักหนา เมื่อ
เห็นแฟรงค์ คนนอกเผ่าพันธุ์ และศาสนาเข้า
มาร่วมทำงานกับมอร์ริส เพราะกล่าวว่าแฟรงค์
จะมายุ่งเกี่ยวกับเซเลน ทว่าการยืมมันใน
เผ่าพันธุ์ และพวกพ้องยิวหาใช่หมายถึงความ
เป็นยิวที่แท้จริงไม่ มาลามุดได้เน้นให้เห็น

๔. Samuel H. Dresner *The Jews In
An American Life* (New York :
Crown Publishers, Inc., 1963), p. 118

ความหมายของความเป็นยิว (Jewishness)
ที่แท้จริงใน *The Assistant* ซึ่งผู้เขียน
ถือเป็นสาเหตุสำคัญประการที่สองซึ่งเปรียบ
เสมือนอาวุธที่มั่งคั่งของตนเองของชาวยิว

อะไรเล่าคือความเป็นยิวที่แท้ จริง

ลักษณะแห่งความเป็นยิวที่แท้จริงนั้น
มิใช่หมายถึงว่า เกิดมาเป็นคนยิวตามเชื้อชาติ
แต่ควรต้องหมายถึงลักษณะนิสัย และพฤติกรรม
ที่คนยิวต้องกระทำ และสิ่งนี้เป็นจุด
สำคัญที่ทำให้พวกเขาทุกข์ทรมานและแปลก
แยกจากสังคมของชนกลุ่มอื่น มาลามุดได้เน้น
ให้เห็นความหมายของการเป็นยิวที่แท้จริงใน
ตัวของมอร์ริส และให้มอร์ริสอธิบายแก่
แฟรงค์ว่า ศาสนาเป็นสิ่งที่สอนให้ยิวเป็นยิว
ที่แท้จริง กฎแห่งศาสนานี้ปรากฏอยู่ใน
คัมภีร์โทราห์ (Torah) นั่นเอง สารุค
เทรสนอร์ ได้กล่าวยืนยันไว้คล้ายคลึงกับ
มาลามุดว่า

“มีชีวิตอยู่กับพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าและคัมภีร์
คือชะตากรรมของพวกเขา (ชาวยิวทั้งหลาย)”^๕

กฎของศาสนาสอนให้ยิวเป็นคนที่ซื่อ
สัตย์ ดังนั้นมอร์ริสซึ่งนับถือศาสนาอย่างเคร่ง
ครัดจึงต้องทนทุกข์อยู่กับความยากจนเพราะ

๕. *Ibid.*, p. 115

ไม่เคยคิดโกงใคร เขาซื่อสัตย์ต่อลูกค้าเสมอมา มอรรริสจึงทนไม่ได้เมื่อเห็นแฟรงค์ผิดกฎของ ศาสนายิวที่โดยโกงเงินลูกค้าและตัวเขาเอง มาลามุดได้วาทะตัวละครยิวสามคน คือ มอรรริส หลุยส์ และเน็ท ให้ผู้อ่านเปรียบเทียบว่า ระหว่างบุคคลทั้งสาม มอรรริสต่างหากคือยิวที่ แท้จริง ส่วนอีกสองคนที่เหลือนั้นเป็นเพียง กระพี้ เนื่องจากพวกเขาไม่ได้ประพฤติตาม กฎอันศักดิ์สิทธิ์ของศาสนา — หลุยส์ติดสินบน เจ้าหน้าทีเพื่อให้ได้ใบอนุญาตขายเหล้า เน็ท เล่นการพนันจนทั้งตัวได้และนั่นหมายถึง ความปรารถนาในวัตถุและความสำเร็จจนเพิกเฉยต่อกฎของศาสนาที่สั่งสอนไว้ แต่สำหรับ มอรรริส เขาต้องทำงานหนักด้วยวิญญานแห่ง ความสัตย์ซื่อ ไม่เปลี่ยนแปลงเป็นอื่นแม้ว่า ต้องจมอยู่กับความยากไร้ก็ตามที

นอกจากนี้ ศาสนายิวยังระบุไว้ด้วยว่า ชาวยิวต้องเป็นผู้มีใจกรุณารักมนุษยทุกคนดุจ เพื่อนบ้านไม่ว่าจะเป็นคนต่างศาสนาหรือเผ่าพันธุ์ ไม่ว่าคนผู้นั้นจะเป็นศัตรูหรือมิตรดัง ในคัมภีร์ที่กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“^{๒๔}ผู้ที่มีความสุขก็คือ ^{๒๕}ผู้ที่ยอมรับคนจน” (Psalm 41 : 2)

ลอว่า เฟอร์มิ ซึ่งเป็นคนนอกสังคม ยิวก็ได้กล่าวไว้ในหนังสือ *Illustrious Immigrants* ของเธอว่า

“ศาสนายิวได้บอกไว้ว่า คนยิวจะต้องไม่ข่มขี้ เอารัดเอาเปรียบหรือกดขี่คนอื่น และต้องไม่คำนึงถึงเผ่าพันธุ์ สีผิว สถานะทางสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ หรือเงื่อนไขของบุคคลนั้นด้วย และต้องไม่ถืออ้างสิทธิใดๆ ของผู้อื่น มาเป็นของตน”^{๒๖}

มอรรริสได้ดูซับคำสั่งสอนของศาสนา ซึ่งหลอมนิสัยของเขาให้กลายเป็นคนเมตตา แม้ตั้งใจจะปฏิเสธไม่ยอมขายของให้แก่ลูกค้า ซึ่งติดหนี้ค้างอยู่แต่เขาก็ทำไม่ลง ความมีใจสงสารยังส่งผลต่อเนื่องมาถึงแฟรงค์ ภายหลัง จากได้รับฟังชีวิตอันน่าเศร้าสลดของเด็กหนุ่ม ทว่าผลที่ได้รับจากความมีน้ำใจก็คือ มอรรริส ต้องทนทุกข์อยู่กับความยากจนอีกต่อไป เขาไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานะทางเศรษฐกิจเนื่องจากไม่ยอมละเมิดคุณธรรมเพื่อความอยู่รอด ผิดกับหลุยส์และเน็ท มอรรริสจึงเป็นคนพลัดถิ่นผู้ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับ สังคมคนนอกได้ไม่ว่าจะอยู่แห่งใด มาลามุด ได้ยืนยันในหนังสือของเขาอย่างเด่นชัดว่า

๒๖. Laura Fermi, *Illustrious Immigrants*, p. 249

คนยิวที่แท้จริงเช่นมอร์ริสหรือ ไบรท์บาร์ท และมาร์คัส (ตัวละครย่อย) ยังมีอยู่เสมอ แต่พวกเขามักถูกเอาเปรียบจากความคิดของตัว อยู่ร่ำไป ทำให้ทุกขุทรมานอยู่กับความตึงามของตัวและตกเป็นเหยื่อของสังคม ดังเช่นมอร์ริสถูกหุ้นส่วนโกงเพราะความไวใจในผู้อื่นด้วยคิดว่าเขาจะซื่อสัตย์เหมือนกับตนเอง หรือไบรท์บาร์ทถูกพี่ชายโกงเงินไปเช่นกัน มาลามุดได้บรรยายผลแห่งการเป็นยิวที่แท้จริงซึ่งต้องทนทุกขุทรมานและนำเวทนาไว้ว่า

“คำตอบไม่ยากที่จะตอบดอก—คุณต้องเป็นยิวเอง พวกเขาเกิดมาเป็นนักโทษ นั่นคือสิ่งที่มอร์ริสเป็นอยู่พร้อมกับความอดทนอย่างหนักหน่วงหรือความทนทุกขุทรมานหรือไม่ว่าจะใช้คำอะไรก็ตาม และมันก็ได้อธิบายตัวมาร์คัสด้วย—นายหน้าค้ากระดาษและไบรท์บาร์ทซึ่งลากลังใส่ขวดหนัก ๆ สองใบจากร้านนี้ไปร้านนั้น”^๑

มาลามุดยังได้เสนอให้เห็นอีกว่า เมื่ออิทธิพลของสังคมอเมริกันในเรื่องความฝันของชาวอเมริกัน (American Dream) ซึ่งหวังถึงความร่ำรวยและอนาคตอันงดงามจะมีบทบาทต่อชาวยิวเช่นมอร์ริส หลุยส์และเน็ทแต่ยิวที่จริงเช่นมอร์ริสยากที่จะกระทำสิ่งใด ๆ

ให้บรรลุถึงจุดนั้นโดยการละเมิดกฎของศาสนา ตรงกันข้ามกับคนยิวที่ไม่สมบูรณ์เต็มรูป เช่น หลุยส์หรือเน็ทจะกล้ากระทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ ฉะนั้นคนยิวอย่างมอร์ริสจึงต้องแปลกแยกตลอดกาลเหมือนดังที่คนนอกได้มองยิวว่า

“คนยิวไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้แม้ว่าจะพยายามอย่างไรก็ตาม เขาเป็นพวกที่ปรับตัวไม่ได้ ไม่สามารถนำตัวเองให้เข้ากับวัฒนธรรมใด สังคมใดหรือสถาบันอื่นใด ซึ่งอยู่ในภาวะที่เครียดได้ มิติแห่งความเป็นยิวของเขาบังคับให้เขาอยู่เหนือข้อจำกัดของสังคมและวัฒนธรรมทุกชนิด”^๒

วิธีการแก้ใน The Assistant

จากสาเหตุใหญ่สองประการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าปัญหาความทุกข์และความแปลกแยกยากที่จะเยียวยา เพราะต่างฝ่ายต่างยึดมั่นอยู่ในความคิดของตน การแก้ปัญหาดังตามทัศนะและวิธีการของนักสังคมวิทยาเองก็ไม่อาจประยุกต์ใช้ได้ฉบับพลัน วิธีดังกล่าวคือ

๑. Bernard Malamud, *The Assistant* (Great Britain: Eyre & Spottiswoode, 1959), p. 79

๒. Will Herberg, *Anti-Semitism Today* (New York: Cammonweal, 1954), pp. 360-1

ก. 'การผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม' (assimilation) อันได้แก่ การคุกคามวัฒนธรรมของกันและกันระหว่างชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่

ข. 'การยอมรับวัฒนธรรมหลากหลายของกันและกัน' (cultural pluralism)

เหตุที่กล่าวว่ายากและไม่อาจประยุกต์ใช้ได้ นั่นเป็นผลมาจากพื้นฐานทางสังคม ศาสนา ตลอดจนวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มซึ่งยากที่จะหลอมหลอมหรือสัมพันธ์กันได้ หากจะเป็นไปได้อาจต้องใช้เวลายาวนานและต้องค่อยเป็นไป อนึ่งมนุษย์ซึ่งต่างสังคมกันยากที่จะรับวัฒนธรรมหลากหลายอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากมีจิตวิทยาในจิตมนุษย์ที่มักเห็นชาติตนดีกว่าชาติอื่น ยังคงฝังแน่นอยู่ในความคิดมนุษย์เราเป็นส่วนใหญ่ ความคิดดังกล่าวเป็นไปในทำนองที่เรียกว่า *ลัทธิหลงชาติ* (ethnocentrism)^๕

อย่างไรก็ดี มาลามุดได้พยายามเสนอใน *The Assistant* ว่า กระบวนการแก้ไข

๕. จาก *Racial Minorities* ของ Michael Banton (London : Collins, 1972) หน้า ๑๐ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "ลัทธิหลงชาติสามารถจำกัดความได้กับแนวโน้มที่จะชมเชยผู้คนที่ซึ่งเป็นคนในชาติเดียวกัน มองสิ่งต่างๆ จากจุดยืนของชาตินั้นๆ แล้วประเมินคุณค่าของชาติอื่นว่าต่ำกว่าของตัวเอง"

สองประการตามหลักสังคมวิทยานี้ อาจกระทำสำเร็จ ถ้ามนุษย์หันมารับผิดชอบต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และสิ่งเดียวที่จะเป็นตัวการส่งผลสำเร็จก็คือ ความรัก (ซึ่งมนุษย์ต้องปลูกฝังให้ได้ในจิตใจตน) การเอื้อเฟื้อมีเมตตาให้แก่กันและกัน ชนแต่ละกลุ่มก็จะประสานกันได้ไม่ยาก แต่ความรักนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งลดทราทิฐิของตนเอง สละความผยองในชาติภูมิทิ้งเสีย มาลามุดได้เสนอให้แฟรงค์ซึ่งเป็นคนนอกสังคมยิวรับเอาลักษณะนิสัยของมอริสมาไว้ในตัว อันได้แก่ ความเมตตา ความซื่อสัตย์ การเสียสละ และลักษณะนิสัยเหล่านี้ได้หลอมตัวรวมเข้าสู่จุดยอด นั่นคือความรักอันบริสุทธิ์แท้จริง แฟรงค์ค่อยๆ สะสมความสงสารในความทุกข์ยากของมอริสอย่างแท้จริง เมื่อเขาค่อยๆ แอบคืนเงินที่ตนขโมยไปทีละเล็กละน้อยระหว่างที่ทำงานอยู่กับมอริส และนั่นเท่ากับเป็นจุดเริ่มแห่งความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักรักคนอื่น จนในที่สุดแฟรงค์ก็กล้าพอที่จะสารภาพความผิดอันยิ่งใหญ่ของเขา การปล้นร้านมอริส และจากจุดแห่งความซื่อสัตย์ก็พัฒนามาสู่จุดแห่งการเสียสละ ยอมเหนื่อยยากเพื่อครอบครัวมอริสโดยเฉพาะเพื่อเฮเลน ทั้งนี้นักเพราะความรักเป็นหัวใจสำคัญ ความรักที่ไม่มีอะไรเข้าเจือปนหรือมีอยู่อย่างเจือจางเต็มที่ เมื่อ

เปรียบเทียบกับในช่วงแรกๆ ที่แฟรงค์ยังมีความใคร่ในร่างกายของเฮเลน ดังเช่นแอบมองเธออาบน้ำเป็นประจำ หรือลืมหูลงแอบจะข่มขืนเธอเป็นต้น แต่ในระยะเวลาต่อมาแฟรงค์สามารถหักห้ามใจของตนสำเร็จ และหลุดพ้นจากความหื่นกระหายในกาม ดังจากตอนหนึ่งที่ว่า เขาหยุดการแอบมองเฮเลนในห้องน้ำเหมือนกับที่เขาได้ซื้อสัตย์ต่อลูกค้าในร้านแล้ว

จุดแห่งความรักและความซื่อสัตย์นี้เท่ากับเป็นสัญญาณแห่งการโอนอ่อนเข้าหาชาวยิวโดยไม่รู้ตัว ในขณะที่เดียวกันแฟรงค์ก็เริ่มสนใจศาสนายูดาห์ ประวัติศาสตร์ของเผ่าพันธุ์ยิว และท้ายสุดยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายด้วยการขลิบ (circumcision) ซึ่งมีนัยยะว่าแฟรงค์ยอมรับการเป็นคนยิวที่สมบูรณ์ทั้งกายและใจ

แม้มาลามุดจะเขียนเรื่องนี้ทำนองให้ความเห็นใจชาวยิว แต่เขายังมีความคิดที่กว้างพอสมควรในแง่ที่เสนอให้เห็นว่า มิใช่เพียงแต่ชนกลุ่มใหญ่ซึ่งเป็นคนนอกจะสามารถโอนอ่อนเข้าหาชนกลุ่มน้อยชาวยิวด้วยความรักได้เท่านั้น ทว่าในทำนองเดียวกัน ความรักก็สามารถบันดาลให้ชาวยิวน้อมเข้าหาคนนอกได้เช่นกัน ดังที่เฮเลนในครั้งแรกๆ แม้จะกระอักกระอ่วนเพราะสังคมและศาสนาที่แตกต่างกันเป็นเครื่องกั้น แต่ในภายหลังก็

ตัดสินใจจะแต่งงานกับแฟรงค์โดยไม่สนใจว่าเขาเป็นคนนอก เป็นความรักที่ไม่มองาย ลุ่มหลงหากมีเหตุผล มีความนึกคิดเต็มตัวดังที่มาลามุดได้พรรณนาความคิดของเฮเลนว่า

“... พบรักเป็นสิ่งมหัศจรรย์และการทำให้มันประสบผลสำเร็จเท่าที่คนสองคนจะทำได้เป็นสิ่งสำคัญที่แท้จริง สำคัญมากกว่าหรือที่จะต้องให้ชายผู้นั้นมีศาสนาเดียวกับเธอ (ถ้ามองในแง่ศาสนา) หรือว่าคนสองคนที่มีอุดมการณ์ร่วมกัน บรรดาจะเก็บรักไว้กับชีวิตของเขาทั้งสอง และรักษาสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตซึ่งมีอยู่ในตัวเขาทั้งสองในทุกวิถีทางเท่าที่จะทำได้จะสำคัญกว่า”

แม้ต่อมาเฮเลนจะผิดหวังในแฟรงค์คราวที่เขาคิดจะปล้ำเธอ แต่ในที่สุดความรักของแฟรงค์ก็ทำให้เธอซาบซึ้งในความเสียสละของเขาซึ่งมาลามุดได้ทั้งท่ายให้ผู้อ่านคิดเอาเองว่าความรักซึ่งเป็นสิ่งดีที่สุดในชีวิตของคนทั้งสอง จะต้องถูกรักษาไว้เหมือนดังความคิดคำนึงของเฮเลนที่ผูกกับตัวเอง (ดังข้อความข้างต้น) และในขณะเดียวกันคำถามของเฮเลนที่ตึงไว้กับตัวเองก็เท่ากับเป็นการย้ำความคิดของมาลามุดในเรื่องความรักอันปราศจากอคติทั้งหลายที่มนุษย์ควรจะพึงมีต่อกัน เพราะมันจะช่วยผลักดันให้ความทุกข์และความแปลกแยกในสังคมระหว่างคนนอกและชาวยิวให้หมดไป